

רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כל ימיו של רבי שמעון בן יוחאי לא נראתה הקשת בענן. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב והיתה מתמלאה. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר אני ראיתי בני העולם הבא ומיעוטיין הן. אין תלתין אינון אנא וברי מנהון. אין תרין אינון אנא וברי אינון. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כך היה רבי שמעון בן יוחאי אומר יקרב אברהם מן גביה ועד גביי. ואנא מקרב מן גביי ועד סוף כל דרי.

3 מדרש הגדול בראשית ט:יז

מעשה בר' שמעון בן יוחאי שלא נראתה הקשת בימיו, נכנסו חכמים אצלו אמרו לו מפני מה לא נראתה הקשת בימך, אמר להם כלום היא אלא לפורענות, כדי אני לדחות את הפורענות.

5 ברכות דף לה

תנו רבנן: ואספת דגנך, מה תלמוד לומר - לפי שנאמר: (יהושע א') לא ימוש ספר התורה הזה מפיך, יכול דברים ככתבן? תלמוד לומר: ואספת דגנך - הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל רבי שמעון בן יוחאי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורה בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא: בזמן שישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר: (ישעיהו ס"א) ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו'. ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר: (דברים י"א) ואספת דגנך ולא עוד, אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר: (דברים כ"ח) ועבדת את אויבך וגו'. אמר אביי: הרבה עשו כרבי ישמעאל - ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחאי - ולא עלתה בידן.

פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהן של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר: כל מה שתקנו - לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקין - להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמן, גשרים - לטיול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם, ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה - יתעלה, יוסי ששתק - יגלה לציפורי, שמעון שגינה - יהרג. אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא. כל יומא הוה מיייתי להו דביתיהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי. כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה: נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. אזלו טשו במערתא. איתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא. והוון משלחי מנייהו, והוון יתבי עד צוארייהו בחלא, כולי יומא גרסי, בעידן צלויי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו. איתבו תריסר שני במערתא. אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר: מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה? נפקו. חזו אינשי דקא כרבי וזרעי, אמר: מניחין חי עולם ועוסקין בחיי שעה כל מקום שנותנין עיניהן - מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם הדור אזול. איתבו תריסר ירחי שתא. אמרו: משפט רשעים בגיהנם - שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה: צאו ממערתכם נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר - הוה מסי רבי שמעון. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה: הני למה לך? - אמר להו: לכבוד שבת. - ותיסגי לך בחד? - חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. - אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל יתיב דעתייהו.

2 הקדמת תקוני הזהר, לערב ראש חודש אלול - דף א

רבי שמעון אזל ליה וערק למדברא דלוד. ואתגניז בחד מערתא הוא ורבי אלעזר בריה אתרחיש ניסא נפק להון חד חרוב וחד מעיינא דמיא אכלי מההוא חרוב ושתן מההוא מיא הוה אליהו זכור לטוב אתי להון בכל יומא תרי זימני ואוליף לון ולא ידע איניש בהו...

אור גמול

א) בעומר מחילים לספור השליש האחרון צימי הספירה, ומבואר בספרים כי בשליש האחרון יש אור חזר משנפוח, שציוס הזה כבר יש בו הארה מזמן מתן תורתנו, וציוס הזה מחיל סיקר ההכנה לחג השבועות ולקבלת התורה, כי ימי הספירה נחלק לג' חלקים, לג' שלישים, והם נד הנ' דברים שעליהם העולם עומד, תורה ועבודה וגמ"ח, וצימי הספירה לריך האדם להכין עצמו לקבלת התורה בכל אלו הנ' ענינים, ובשליש האחרון סיקר העבודה הוא להכין עצמו בתורה, ובאמת גם כשילאו צימי ממלכיים התחילו להכין עצמם לקבלת התורה ביוחר מל"ג בעומר, שבל"ג בעומר התחיל ירידת המן לכלל ישראל, וכמו שאיחא בדרשות חת"ם שצ"י באייר הופסקה החררה ונ' ימים לא אכלו עד שצ"ח אייר ירדה המן, וידוע מאמר חז"ל לא נחנה תורה אלא לאוכלי המן, שצ"י המן חדככה גופן של ישראל שיהיו ראויים לקבל התורה, נמצא שסיקר ההכנה לקבלת התורה התחיל בל"ג בעומר, ולריך האדם להכין עצמו לקבלת התורה צ"י יגיעה בתורה ולימוד התורה בהתמדה, וצ"י

ב) בל"ג בעומר היולול דרשצ"י, רשצ"י הי' צנחינת אוכל המן, שהי' צמעה י"ד שנה ונזדמן לו מן השמים מים וטען חרוצין שממנה הי' זן כל הימים שהי' צמעה, כי רשצ"י שטל ידו הי' החגלות חושבצ"י, שהי' תלמיד של רש"י, שרש"י הוא היסוד של חושבצ"י, כולה סחימאה אליבא דרש"י, ורשצ"י הי' תלמידו, ופל' ידו הי' החגלות חלק הסוד בתורה, ולא הי' אפשר החגלות הזאת רק באופן שהי' צנחינת אוכלי המן, ולכן שייך היולול דרשצ"י דייקא לל"ג בעומר, שבאותו היום התחילה ירידת המן כמו שכבר הצאנו בשם החת"ם, ורשצ"י שהי' צנחינת אוכל המן נסתלק בל"ג בעומר.

ל"ג בעומר תשס"ה

וכן מצינו ענין זה גם כמשמעו שהגיע לשיא המדרגות, ותמונת ה' יביט, והי' עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ובחטא העגל אם כי הי' חטא נורא וכמו שאמר חטא העם הזה חטאה גדולה אעפ"כ ביקש אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספדך, וכדאיתא בזה"ק שמסר גרמי למיחה, כי דוקא לרום מדרגתו מסר נפשו בשביל הגרועים ביותר, וכן גם רשב"י שהוא נשמת משה רבינו לגדל אורו הריהו מאיר את המקומות הנמוכים ביותר עד בחי' הוד שבהוד, וכמו שכתב הרה"ק בעל בית אהרן ז"ל מה הקב"ה לכל אף ר' שמעון לכל, היינו שמאיר לכל, אפילו לאלו שהם בתכלית שפל המצב.

ולאור הנ"ל יש לפרש הכוונה כגמ' (שבת לג:): שכאשר יצאו רשב"י ור' אלעזר בנו מהמערה חזו אינשי דקא כדכי וזרעי, אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, כל מקום שנותנין עיניהם מיד נשרף וכו', הדרר אזול איתבו תריסר ירחי שתא, אמרי משפט רשעים בגיהנום י"ב חודש, יצתה בת קול ואמרה צאו ממערכתכם, והדברים מופלאים מלהבין למה אמרו כיוי כזה משפט רשעים על עצמם, וע"פ האמור יתבאר שמתחלה שרפו את העולם בקדושתם, אלא שראו בזה גופא פגם, כי לפי גדלותם היו צריכים לסכול גם את אלו המניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, שהרי גם הם בכלל ישראל קדושים, ולרום מדרגתם מצאו שהם צריכים לבחי' משפט רשעים בגיהנום ולהזדכך עוד י"ב חדש במערה כדי להגיע למדרגה לאהוב את כל אחד מישדאל.

ומהאי טעמא כלל ישראל מתדבק סביב אורו של התנא האלקי רשב"י, המאיר במיוחד ביומא דהילולא דילי', כי ר' שמעון לכל, כל יהודי מסוגל להתקרב אל השי"ת מכח אורו דר"ש, וזה גם גודל קדושת המקום ציונו של רשב"י, אשר אם כי אין אתנו יודע ער מה להגיד בקרושת המקום, הלא עינינו הרואות מעמדו אצל ישראל קדושים, וכמה רככות אלפים מישראל כבר הרהרו בתשובה והתקרבו להשי"ת מהארץ קדושת המקום, המסוגל ביותר לגילוי אור האלקות מכח אורו דרשב"י.

ומה מאד גדולה ונשגבה דרגתו המיוחדת של היום הק' הזה כראיתא בספ"ק שהוא בבחי' מתן תורה של תורת הגסתר, דכמו שקבה"ת של תורת הגגלה, הי' ע"י משה רבינו, כך ע"י רשב"י נתגלה חלק התורה קודש הקדשים של תורת הנסחר, ובכל שנה ושנה נשפע כיום הזה אור גדול של פנימיות התורה, וכל אחד יכול להמשיך על עצמו מקדושת היום, ולקבל את ההארה של תורת הנסתר, אשר ממנה אנו חיים,

ר' שמעון אומר הרואה את הנולד, כי וירא אלקים את האור כי טוב דרשו חז"ל (וכפירוש רש"י אף בזה אנו צריכים לדברי אנדה) שצפה הקב"ה במעשיהן של רשעים וראה כי טוב לגנוז את האור, הנה נשמע הטוב הכללי הוא הרואה את הנולד

(ג) ובזה תכין מנהג ישראל תורה הוא להדליק נרות ומאורות ביום זה, לכבוד האור כי טוב שמתחיל להתגוץ ביום זה היקר ל"ג בעומר מר"כ ימים קודם מתן תורה, ולכבוד נשמת מאור התורה בתצינא קדישא אשר נתגלה ביום הזה, וביום הזה עלה לשמי מרומים והוא יומא דהילולא דיליה לאורו נסע ונלך, לכבוד ספרו הקדוש זהר המאיר ומכהיק מסוף העולם ועד סופו (אשר כתב ר' אבא ביום הזה ב), והוא מאיר לנו כגלותינו עד כי יבא משיח צדקנו דאתמר ביה ויאמר אלקים יהי או"ד (בגמסריא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן) זה אורו של מלך המשיח יבא במהרה בימינו ויגלה לנו האור הגנוז (וינאל יג) והמשיכילים יזהירו כוהר הרקיע, ותבין לפי זה אשר נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה ביום הזה על ציון ר' שמעון בן יוחאי היא שלא כטבע דכתיב (פסלי יג ט) אור צדיקים ישמחה

6. נתינת קול

יומא דהילולא דר' שמעון בר יוחאי נתייחד לו מעמד מיוחד שלא מצינו כדוגמתו בשאר צדיקים תנאים ואמוראים, אשר ישראל אם אינם נביאים כני נביאים הם, חפצים להדבק בו באורו של רשב"י, וראוי לבאר גודל קדושת היום ומה ראו על ככה.

והנה על רשב"י נאמרו המדרגות העליונות ביותר, כדאיתא בזה"ק (ת"ב לח). וכתוב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה', מאן פני האדון ה' דא רשב"י, עור איתא שם (ח"ג קמד): שרשב"י נקרא שבת, והוא הי' נשמת משה רבינו, מאירך מצינו בסדר ימי הספירה אשר המדה של יומא דהילולא ל"ג בעומר היא הוד שבהוד, שהיא כידוע המדה הנמוכה ביותר, הרומזת על שפל המדרגה, והוא כראיתא בדברי שמואל (סוף עניני סוכות) שדוקא משום שהאור של רשב"י גדול כ"כ מגיע למקומות הרחוקים והנמוכים יותר, ע"ד שאור השמש מאיר את כל המקומות.